Dimmalætting

– ÁLÍTANDI TÍÐINDI

Leygardagur
5. juni 1999
Nr. 103
122. árgangur

Kr. 8,00

Sørvingar fáa nýtt flakavirki

Fyrsta dagin fer nýggja flakavirkið hjá West Fish undir virksemið sítt í leigaðum hølum í Sørvági. – Virkið er fort fyri at virka allan fisk, sigur Andrias Berglið, formaður í nevndini

Heimatíðindi 5

Nú kemur glið á hjá Eyðuni Elttør

Oljumálaráðharrin Eyðun Elttør hevur ikki verið nógv frammi enn, men nú markið er komið upp á pláss og avgerð er tikin um, at eitt oljuaðalstýri skal setast á stovn, kann landsstýrismaðurin byrja at hugsa langt fram í tíðina.

Heimatíðindi 3

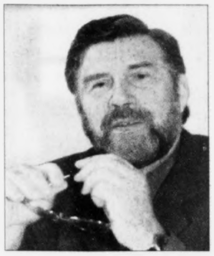

Eingin atgongd í gjár

Eingin slapp inn á Himmalska Friðartorgið í Peking at minnast tey nógvu sum lótu lív, tá lesandi fyri tiggju árum síðan kravdu demokrati í Kina

Uttanlandstíðindi 8

Landnyrðingurnorðan, 15-20 m/s. Skyggjað og kanska regn ella æðingur viðhvørt. Sum fráliður minni vindur, 8-13 m/s. Hitin 5-8 stig

Umvælingin av Atlantis bleiv dupult so dýr

Ein av teimum metunarverkætlanum, sum fólk veruliga eru glað fyri, fær nú eitt keðiligt eftirspæl. Umvælingin av Atlantis í Klaksvík skuldi upprunaliga kosta umleið 1,4 millión, men nú húsið stendur har so snøgt, kostaði umvælingin nærum tað dupulta. Stóri spurningurin er so, hvør ið skal gjalda meirkostnaðin

LEIF LAADAL

– Vit kundu ikki láta Atlantis standa sum eina hálvbygda skomm, og tí var tað í lagi, at tað bleiv gjørt liðugt. Tað er sjálvandi harmiligt, at umvælingin kom at kosta tað dupulta av tí, sum upprunaliga var roknað við, men eg havi eitt uppskot til eina loysn upp á málið, sum eg fari at leggja fyri partarnar í næstu viku, sigur Jógvan við Keldu, býráðsformaður í Klaksvík.

Filantropi stendur fyri vælgerð ella góðgerð, ofta í sambandi við menniskjakærleika. Hesin kærleikin er til staðar í Klaksvík, men hann er kostnaðarmikil. Nakrir einstaklingar tóku seg fyri nøkrum árum síðani saman og løgdu eina verkætlan til rættis, sum skuldi hava við sær, at gamli bygningurin, har Atlantis Bio fyrr helt til, skuldi umvælast og brúkast til mentunarhús burturav. Har skuldi vísast filmur, spælast sjónleikur og mangt annað. Ætlanin er framd, húsið er umvælt og rættiliga nógvur aktivitetur er í tí. Tó ber illa til at fáa endarnar at røkka saman. Orsøkin er ein skuld, sum er størri enn gott er hjá áhugafeløgunum, sum halda til í húsinum. Umvælingin skuldi kosta 1,4 millión krónur, men kom at kosta tað dupulta. Fyri tær nærum 2,8 milliónirnar hava klaksvíkingar fingið eitt nógv betri hús, enn teir høvdu fingið fyri tær 1,4 millióninar, tað eru allir partar samdir um, men sum nú er, er eingin loysn funnin uppá, hvør ið skal gjalda meirkostnaðin av umvælingini.

Jógvan við Keldu hevur tosað við landsstýrismannin í mentamálum, og hesin er eisini sinnaður at hjálpa til, nú Atlantis stendur í eini so stórari skuld, at tað illa ber til at reka húsið.

Norðoya Sparikassi er ein týdningarmikil partur í málinum. Fyri at fíggja alla umbyggingina og umvælingina, tóku einstaklingarnir, sum hava staðið fyri verkætlanini Atlantis, nøkur lán. Eingin skilir rættiliga, hví Sparikassin hevur drigið einstaklingarnar upp í fíggingina, men Jógvan við Keldu sigur, at hann vónar, at tá ið avtornar, so hava filantroparnir ryggin frían.

Hansara uppskot til eina loysn miðar fram ímóti, at eingin einstaklingur kemur í klemmu, tí Norðoyggjar kunnu vera stolt av umvælda mentunarhúsinum.

Mynd: Kalmar

200 skotar settu dám á havnargøtur

Í kvøld leikar fótbóltslandsliðið fyrsta av fleiri heimadystum í ár, og tað er ímóti skotum, hvørs viðhaldsfólk munnu teljast millum tey litríkastu í heila tikið.

Millum tey 200 skotsku viðhaldsfólkini er John McKissock, sum setir stóra æru í at ferðast við skotska landsliðnum.

Hesir eru ikki millum tey ferðafólk, sum bíleggja sær pláss í góðari tíð, og nakrir vóru heimleysir, tá teir komu til Havnar hóskvøldið. Øll gistingarhús vóru á tremur, tí nógv onnur tiltøk eru í Havn fyri tíðina. Men onkur forbarmaði seg yvir skotarnar í Kagganum, og bjóðaði nøkrum teirra innivist hjá sær.

Lesið á s. 4 og 6

Mynd: Runar Reistrup

Berg og skorar – ein sannur ævintýrheimur

Sig nútímans heiminum farvæl og ferðast eina øld aftur í tíðina – bara í nakrar tímar – og uppliv so nakað, ið kanska bert kann upplivast í Føroyum. Ein túrur í Høvdaberg í Saksun – eitt av landsins prúðu bjørgum – við lombum, sum skulu ganga har til heystar, er balsam fyri sálina og ein kærkomin møguleiki at leita aftur til nakað, ið liggur langt burtur frá dagliga veruleikanum. Tá tú fert um eggina, ert tú leysur frá vanliga lívinum, men so mikið meira knýttur at tínum egna førleika, ið her ikki má svíkja. Tað er sum missir tú sambandið við umheimin, og tað gert tú eisini heilt bókstaviliga, tí fartelefonin, ið vanliga verður tikin við av trygdarávum, virkar ikki eftir at tú ert komin niður í bergið. Men tað er als ikki so galið onkuntíð at hála stikkið úr... Her kanst tú eina góða løtu gloyma, at vit bert eru hálvt ár burtur frá ártúsundskiftinum og droyma teg aftur í farnu øld.

Viðskerin

Handilstøð
Kemira handilstøð
Økologisk handilstøð
Havamold við og uttan gjødning.
Eisini hava vit kálk.
Urtagarðstøð.
Fáast í 25, 10 og 5 kg sekkjum.
Svartur plastdúkur at breiða yvir veltur.
Munagott at fremja gróðurin.
Opið er frá kl. 08.00 til 18.00. Stongt kl. 12-13.
Leygardag opið kl. 10-13.
Pf. Jógvan Weihe
Heil- og smásøla
Staravegur 15
FO 100 Tórshavn
Tlf. 313897 · Fartlf. 283897
Fax 313883

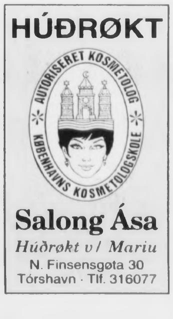

– Oljupeningurin skal brúkast við skili

Fyrireikingar til eina føroyska oljuvinnu kunnu nú rættiliga fara í gongd. Higartil hevur oljumálaráðharrin, Eyðun Elttør, ikki verið nógv frammi, men nú markið er komið upp á pláss og avgerð er tikin um, at eitt oljuaðalstýrið skal setast á stovn, kann landsstýrismaðurin byrja at hugsa langt fram í tíðuna. Eyðun Elttør ivast ikki í, at oljan kemur, og vit eiga longu nú at hugsa um, hvat oljupeningurin skal brúkast til

LEIF LÁADAL

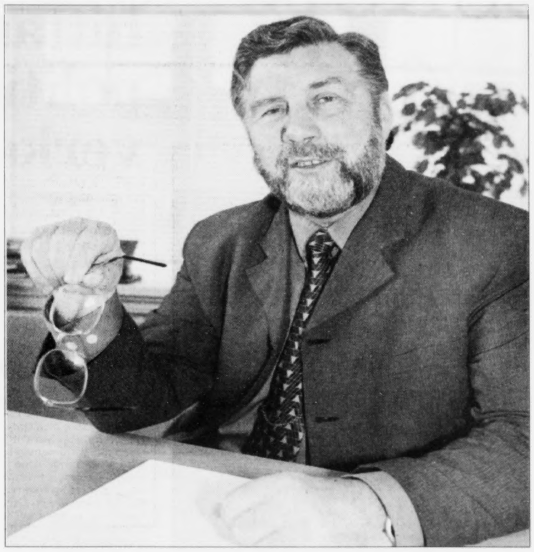

Eyðun Elttør, oljumálaráðharri, fær nú sítt egna aðalstýri. Higartil hevur olja verið ein partur av vinnumálastýrinum, har oljumáladeildin hevur hildið til, men fyrsta dagin verður søkt eftir einum aðalstjóra til nýggja oljuaðalstýrið, har Elttør kemur at hava endaliga orðið Mynd: Kalmar

»Lay down for a rainy day« Hetta enska orðatak, sum sipar til, at ein eigur at hugsa um ringar tíðir, meðan tað gongur gott, er tann mátin, sum Eyðun Elttør, oljumálaráðharri, ætlar at arbeiða eftir, tá ið ein føroysk oljuvinna kemur í gongd. Fylla sær boksina, so at siga, tí tað kundi hent, at trot bleiv fyrr ella seinni.

Eins og aðrir landsstýrismenn, so heldur Eyðun Elttør, at føroyingar longu nú skulu hugsa um tann pening, sum oljuvinnan kemur at geva, sjálvt um tað kunnu ganga bæði fýra og sjey ár, áðrenn nakað ítøkiligt spyrst burturúr.

Nýtt aðalstýri

Uttan at fornerma oljumálaráðharran, so kann tað sigast, at ráðharrasessurin hjá honum higartil hevur verið eitt slag av »Tornurósu-sessi«. Fyrsta árið sum landsstýrismaður, var hann ikki so sjónligur. Hetta komst av, at Eyðun Elttør hevði eina eitt sindur øðrvísi uppgávu enn hinir landsstýrismenninir – kanska undantikið okkara nýggja landsstýrismann í fullveldismálum. Fyri tað fyrsta, so var oljustøðan í Føroyum eitt sindur læst, av tí at trætan um markið millum Føroyar og Bretland ikki var loyst. Harafturat var tað ein landsstýrismannasessur, sum eingin áður hevði sitið í. Eyðun Elttør og fulltrúarnir á oljumáladeildini skuldi setu út í kortið, hvørja leið og eftir hvørjum leistið landsstýrismaðurin skuldi arbeiða.

Eitt ár, 250 fundir, ein túr til Alaska, 1530 telefonsamrøður og eina marknasemju seinni, er klárt hjá landsstýrismanninum við oljumálum at fara í gongd.

Tað skal ikki verða nøkur loyna, at politiska leiðslan í Føroyum hevur sett sær fyri, at ein føroysk oljuvinna skal í gongd, um tað yvirhøvur ber til. Enn eitt prógv um hesa avgerð kom í vikuni, tá ið tað kom fram, at verandi oljumáladeild undir Vinnumálastýrinum skal leggjast um, soleiðis at Eyðun Elttør fær sítt egna aðalstýri.

– Talan verður ikki um at seta eina rúgvu av fólki beinanvegin, sigur Eyðun Elttør, men vit fara at søkja eftir einum aðalstjóra fyrsta dagin.

– Vit fara at royna at klára okkum við teimum fólkum, sum longu nú arbeiða við olju og umhvørvi her á oljumáladeildini, men tað verður óivað neyðugt at keypa serkøna hjálp úr eitt nú Danmark, Noregi ella Bretlandi tá fyrstu tíðina, sigur Eyðun Elttør.

Hugsa longu um avkastið

Eitt annað, sum prógvar, at ein komandi oljuvinna í Føroyum stendur ovarlaga á breddanum úti í Tinganesi er, at landsstýrið longu nú er í ferð við at orða ein »oljuavkastspolitikk«.

– Talan er ikki um at selja skinnið áðrenn bjørnin er skotin, sigur Eyðun Elttør, men heldur um skynsaman politikk, sum skal hjálpa føroyingum, tá ið inntøkur frá oljuvinnuni kemur.

Harafturat er neyðugt at hugsa um inntøkurnar frá eini komandi oljuvinnu, um sleppast skal undan, at samfelagið verður bygt upp á eina vinnu, sum gongd ikki er komin á enn.

Nær oljuvinnan kemur at geva pengar, ella um hon yvirhøvur kemur at geva nakrar pengar, tað er ringt at spáa um, men longu tá ið útbjóðingin hevur verið í oktober og løgtingið hevur viðgjørt tær lógir og reglugerðir, sum skulu fáast uppá pláss í hesum sambandi, fer nakað av virksemi í gongd rundan um Føroyar og á landi. Í kolvetnislógini stendur, at útgerð í sambandi við leiting og boring skal um føroyskan bryggjukant, so tá ið leitingin eftir olju við Føroyar byrjar um eitt til tvey ár, kemur hetta at geva arbeiði til nakrar hendur. Tær heilt stóru inntøkurnar av skatti og »royalties« koma tó ikki fyrr enn um sjey ár ella seinni.

Hava pening

Nýggja oljuaðalstýrið noyðist ikki í løgtingið eftir eini eykajáttan – í hvussu so er ikki fyribils. Á verandi fíggjarlóg er peningur settur av til oljumáladeildina undir Vinnumálastýrinum, og tann peningurin flytir við í nýggja aðalstýrið.

Karmarnir í nýggja stýrinum eru eisini hampuligir í løtuni. Oljuaðalstýrið skal halda til á Debessartrøð, har oljumáladeildin var/er, men í takt við, at hetta stýrið fær meiri at gera, so hvørt sum vinnan veksur, roknar Eyðun Elttør við, at eini størri høli verða neyðug.

Oljumálaráðharrin hevur ikki mátt størvegis mótmælum á síni oljuleið í Føroyum enn.

– Eg haldi, at teir flestu limirnir í Løgtinginum eru við uppá, at Føroyar fara undir eina oljuvinnu, men eg skilji væl at summi eru varin, tí tað er neyðugt at samskipa olju, fisk og umhvørvi og vit mugu vera sera varin, tá ið oljupolitikkur skal setast út í kortið, sigur Eyðun Elttør.

Ikki ov seinir

Røddir hava verið frammi um, at føroyingar eru nakað seinir á gevarføllunum í sambandi við eina oljuvinnu, men Eyðun Elttør heldur ikki at tað hevur nakran týdning. Tað er kanska ein fyrimunur hjá føroyingum, at gongd ikki kemur á hesa vinnu fyrr enn nú.

– Tað, at oljuprísirnir hava verið so lágir í seinastuni, hevur uttan iva hjálpt okkum at fáa eina so góða marknaavtalu, sum vit fingu, sigur oljumálaráðharrin, og leggur afturat:

– Hevði oljuprísurin verið nógvar ferðir hægri, høvdu bretar óivað vilja havt ein størri part.

Hartil er at siga, at tøknin innan oljuboring á so djúpum vatni, og gjøgnum so tjúkt basalt, sum er á okkara leiðum, er vorðin nógv betri hesi seinastu árini.

Eyðun Elttør gleðist um, at hann nú endiliga sleppur rættiliga í gongd við at fyrireika Føroyar til eina komandi oljuvinnu.

– Eg havi altíð havt ein stóran áhuga fyri tí tekniska partinum av vinnuni, men nú er tað meiri tann politiski og búskaparligi parturin, sum eg komi at arbeiða við, sigur Eyðun Elttør.

Fekk helvtardóm í Eystara Landsrætti

Dómurin móti einum manni, sum í Føroya Rætti var dømdur hálvt annað ár fyri kynsligan ágang móti smágentu, var settur niður í 8 mánaðir í landsrættinum

INGI RASMUSSEN

Tað loysti seg at kæra. Ein 47 ára gamal maður, sum fyri trimum mánaðum síðani fekk hálvt annað ára fongsul fyri kynsligan óflýggjaskap móti smágentu, fekk nógv linari dóm í Eystara Landsrætti.

Seinnapartin hósdagin kom Eystari til ta niðurstøðu, at tað ikki var prógvað, at illgerðirnar vóru so skendskar, sum Føroya Rættur helt.

Tískil var dómurin settur niður í 8 mánaðir.

Maðurin sat í varðhaldi, meðan málið var kannað, og henda tíð skal dragast frá tíðini. Í Føroya Rætti var maðurin dømdur at rinda gentuni 30.000 krónur í skaðabót. Henda upphæddin var sett niður í 20.000 krónur.

Maðurin var ákærdur eftir reglunum í revsilógini, sum snúgva seg um kynsligan ágang móti børnum undir 12 og undir 15 ár. Talan er um eina og somu gentu. Men Eystari Landsrættur helt ikki, at tað var prógvað, at hann hevði gjørt seg inn á gentuni, tá hon var yngri enn 12 ár.

Føroyar-Skotland

Bussarnir fara frá Farstøðini leygardagin 5. juni kl. 14 stundisliga. Kostnaður 50 kr. báðar vegir. Tekningarlisti á Kunningarstovuni.

12 MAÐUR

teir leggja til brots...

el & tele

Annar hevur loysnirnar. Hin tekur sær av sambandinum. El & Tele siggja nú til at heim og arbeiðspláss hava streym og ljós, og at fólk, telefonir og teldur kunnu samskifta.

Ongum nýtist longur at renna millum elektrikarar, edv-fyritøkur og telefonverk, tá ið telefonvekslarin og EDV- og telekerv skulu setast upp. Ella tá ið streymurin skal leggjast inn. El & Tele loysa og binda saman, so at tað einasta tær nýtist at hugsa um, er at tendra.

El og Tele
EDV- og telekervi
El-innlegging teleútgerð- og tænasta

Eyðun Egholm & Rasmus Magnussen
tel 2 x 354
Fjallsgøta 13 • 100 Tórshavn

www.eltele.fo • eltele@eltele.fo • fax 354 355